

Prof.dr. Michal Reiman DrSc

Posudek na bakalářskou práci P. Ondriša „Sovětsko-čínská roztřka v letech 1956-1963“.

Pro svou práci si P. Ondriš zvolil obsáhlé a náročné téma a je třeba hned na začátku ocenit, že celkově zvládl svůj úkol na dobré úrovni: předeslal své práci úvod, který ozřejmuje její obsah a autorský záměr, věnoval pozornost charakteristice pramenů a literatury. Věnoval pozornost i elektronické publikaci dokumentů v rámci washingtonského Cold War History Projectu, což v pracích tohoto typu není vždy zvykem. Jeho text je vnitřně přehledně členěn, vybaven odkazy i seznamem použité literatury a ukončen stručným shrnutím. Tolik k formáliím, chtěl bych však připojit několik poznámek i k obsahu textu. Realizovat na malém prostoru (asi 50 str.) výklad několika let složitého vývoje čínsko-sovětských vztahů by bývalo bylo složité i pro zkušeného autora, neboť tento výklad předpokládá znalost poměrně širokého spektra problémů dějin SSSR, Číny a také mezinárodních vztahů. Publikace pramenů i historická zpracování látky jsou zde přitom skrovnější, než je tomu u jiných témat srovnatelného významu. Je třeba proto ocenit, že autor prokázal schopnost exerpovat údaje z poměrně nevelkého počtu prací a schopnost vytvářet z nich ucelený obraz vývoje, z něhož jsou patrné jeho uzlové body. Podařilo se mu vcelku také vyhnout se ideologizované pojmovologii, která u jeho tématu hojně nasycuje již prameny a dokumentární literaturu.

Nicméně je chci také zaznamenat, že si autor svůj úkol zjednodušil a způsobil ve svém textu slabiny, kterých se bylo možné vyhnout. Jde o nesystematický a snad i náhodný výběr literatury. Nejde pouze o to, že autor používal téměř výhradně americkou literaturu a často práce staršího data (z novějších prací pouze W. Taubmana o Chruščevovi a zmíněné materiály Cold War Projectu). *Znalost většiny ostatních prací (amerických i jiných), uvedených v seznamu literatury, se přitom v textu nikterak výrazněji neprojevila, značná část z nich je obecné povahy a autorovo téma pojednává na okraji, resp. nepřináší k němu žádné původní poznatky.* Zaráží ignorování ruské literatury - odkaz na práci G. Vernadského z roku 1969, v té době již dlouhá léta amerického profesora, to pouze zvýrazňuje (práce Tichvinského, rovněž uvedená v seznamu literatury, je staršího data a její znalost se v textu nikterak nepromítá). Přitom existují četné ruské práce čerstvého data, a to jak obecné výklady, tak i speciálnější studie (stejně zřejmě platí i o pracích čínských autorů). Nejde pouze o autorovu znalost či neznalost řečí, ale i o výběr z prací, které jsou dostupné v angličtině (paradoxní např. je, že se v autorově seznamu literatury, nehovoře již o textu, nenajde zmínka o pamětech Chruščeva, ač byly vydány také anglicky apod.).

Hovořím o tom podrobněji, neboť celá řada skutečností, důležitých pro téma, se tímto způsobem do práce nedostala nebo je v ní zmíněna nedostatečně. Platí to nejen o velmi zploštěné charakteristice rusko-čínských vztahů za Stalina, ale také o ohlasu XX. sjezdu KSSS (linie „nechť kvetou všechny květy umění“, čínský podíl na bandungském hnutí a na Bandungské konferenci, podíl na událostech 1956, i na konferenci 1957 atd). Podceněna je epizoda čínsko-indické války 1959 i politické příčiny sovětsko-čínské roztřky. Jednou z rozhodujících skutečností zde byla Chruščevova neschopnost vnímat čínské zájmy a postoje (což se stalo předmětem Maova znevažování a výsměchu, o němž se autor zmiňuje, atd): nešlo přece izolovaně o Tajwan, ale o zásadní skutečnost, že vláda ČLR zůstala mezinárodně neuznána a že Čínu v OSN zastupovala tajwanská vláda. Čína byla přitom nejen nejhladovějším státem světa, ale jednou z pěti velmocí protihitlerovské koalice a stalým

členem Rady bezpečnosti. Ohledy SSSR na tento stav věcí měly okrajovou povahu, absence ČLR na mezinárodním poli Chruščevovi ve skutečnosti vyhovovala. Z čínského hlediska to bylo urážející a mělo přirozeně mimořádný a vzrůstající vliv na postoje Maa a jeho vlády.

Zmiňují se o těchto věcech hlavně proto, že výběr literatury a její využití by vyžadovalo větší péče, přesto oceňují zmíněné kvality práce a hodnotím jí známkou

2 (velmi dobře).

